

Baggrunden for at sidestille ombudsmanden med en minister i relation til pension er, at Folketinget – på samme måde som for så vidt angår ministre – kan afskedige ombudsmanden, blot denne ikke længere nyder Folketingets tillid.

De gældende regler i tjenestemandspensionsloven indebærer endvidere, at en ombudsmand, der før eller efter sin funktionstid som ombudsmand har haft en tjenstemandsstilling, ikke har mulighed for at sammenlægge perioderne ved opgørelsen af pensionsalder. Det vil sige, at der for en person, som har bestridt en stilling både som tjenestemand og som ombudsmand, må foretages en kumuleret pensionsopgørelse bestående af tjenestemandspensionen og ministerpensionen. Dette gælder, uanset om den periode, hvor vedkommende er tjenestemand, ligger før eller efter perioden som ombudsmand eller eventuelt både før og efter. Hvis den pågældende har været tjenestemand både før og efter perioden som ombudsmand, må disse perioder sammenlægges.

2.2. Lovforslagets indhold

Som nævnt ovenfor er de gældende pensionsbestemmelser for ombudsmanden begrundet i, at Folketinget – på samme måde som for så vidt angår ministre – kan afskedige ombudsmanden blot denne ikke længere nyder Folketingets tillid. Historisk har det dog vist sig, at ombudsmænd typisk har haft en væsentligt længere funktionstid end ministre. Således har der fra embedets oprettelse i 1955 og til i dag kun været fire ombudsmænd. Især for ombudsmænd, der genvælges af Folketinget over lange perioder og eventuelt bliver pensioneret fra stillingen som ombudsmand, kan de gældende regler virke mindre rimelige, idet der efter det 8. funktionsår ikke optjenes yderligere pension, og idet den optjente pension svarer til pensionen på et væsentligt lavere skalatrin (skalatrin 49) end det skalatrin, som ombudsmanden lønnes efter (skalatrin 55).

Det foreslås derfor at indføre en alternativ pensionsordning for ombudsmanden. Ombudsmanden vil herefter i stedet for at lade sig pensionere efter de gældende regler – der videreføres uændret – kunne begære, at pensionen beregnes efter regler svarende til dem, der gælder for statens og Folketingets tjenstemænd i øvrigt, jf. lov om tjenestemandspension. Det foreslås endvidere, at funktionstiden som ombudsmand kan medregnes i den samlede pensionsalder, hvis ombudsmanden før eller efter sin funktionstid som ombudsmand har anden ansættelse, der berettiger til optjening af tjenestemandspension. Beregningen sker i disse tilfælde år for år og ikke med den særlige optjening efter de regler, der gælder for ministre.

Ombudsmanden skal senest på fratrædelsestidspunktet vælge, hvilket regelsæt denne ønsker at lade sig pensionere henholdsvis lade pensionen beregne efter. Skulle ombudsmanden afgå ved døden uden forinden at have taget stilling til sin pensionsordning, vælges den for ægtefællen mest gunstige løsning ved fastsættelsen af ægtefællepensionen.

Det bemærkes, at der er foretaget en mere teknisk tilretning i forhold til det lovudkast, der blev sendt i høring. I dette udkast hed det, at »ombudsmanden kan begære sig *pensioneret* efter regler svarende til dem, der gælder for Folketingets tjenstemænd«. Med denne affattelse kunne en kommende ombudsmand, som fratrådte af en årsag, der ikke kunne tilregnes vedkommende, vælge at lade sig pensionere og få pension udbetalt, selv om vedkommende ikke var fyldt 60 år. Efter den ændrede formulering kan pensionen tidligst komme til udbetaling fra det 60. år, medmindre der foreligger helbredsmæssig begrundelse for en tidligere udbetaling.

Da hensigten med at ændre pensionsbestemmelserne alene har været at bringe ombudsmandens pension i et rimeligt forhold til den fastsatte løn, foreslog Finansministeriet den nævnte tilretning, der sikrer, at pension kun udbetales, hvis ombudsmanden er fyldt 60 år eller der er en helbredsmæssig begrundelse for det. Ud over den nævnte bemærkning fra Finansministeriet har der ikke været bemærkninger i høringsrunden til forslaget om ændring af bestemmelsen om ombudsmandens pension.

3. Undersøgelse af frihedsberøvedes forhold på private institutioner

3.1. Gældende ret

Ombudsmandens virksomhed omfatter alle dele af den offentlige forvaltning. Hovedreglen om Ombudsmandens virksomhedsområde er således angivet på samme måde som anvendelsesområdet for offentlighedsloven og forvaltningsloven. Uden for Ombudsmandens kompetence falder Folketinget og organer under Folketinget, domstolene samt private virksomheder og organisationer.

Ombudsmanden kan i medfør af ombudsmandslovens § 18 undersøge enhver institution eller virksomhed og ethvert tjenestested, der hører under Ombudsmandens virksomhed. Inspektionerne gennemføres bl.a. på psykiatriske hospitaler og i fængsler, arresthuse, forsorgsinstitutioner, kaserner, døgninstitutioner for børn og unge, detentioner, venterum, sociale/psykiske bosteder og lignende institutioner, hvor borgere opholder sig mere eller mindre ufrivilligt. Myndighederne er i medfør af ombudsmandslovens § 19, stk. 1,